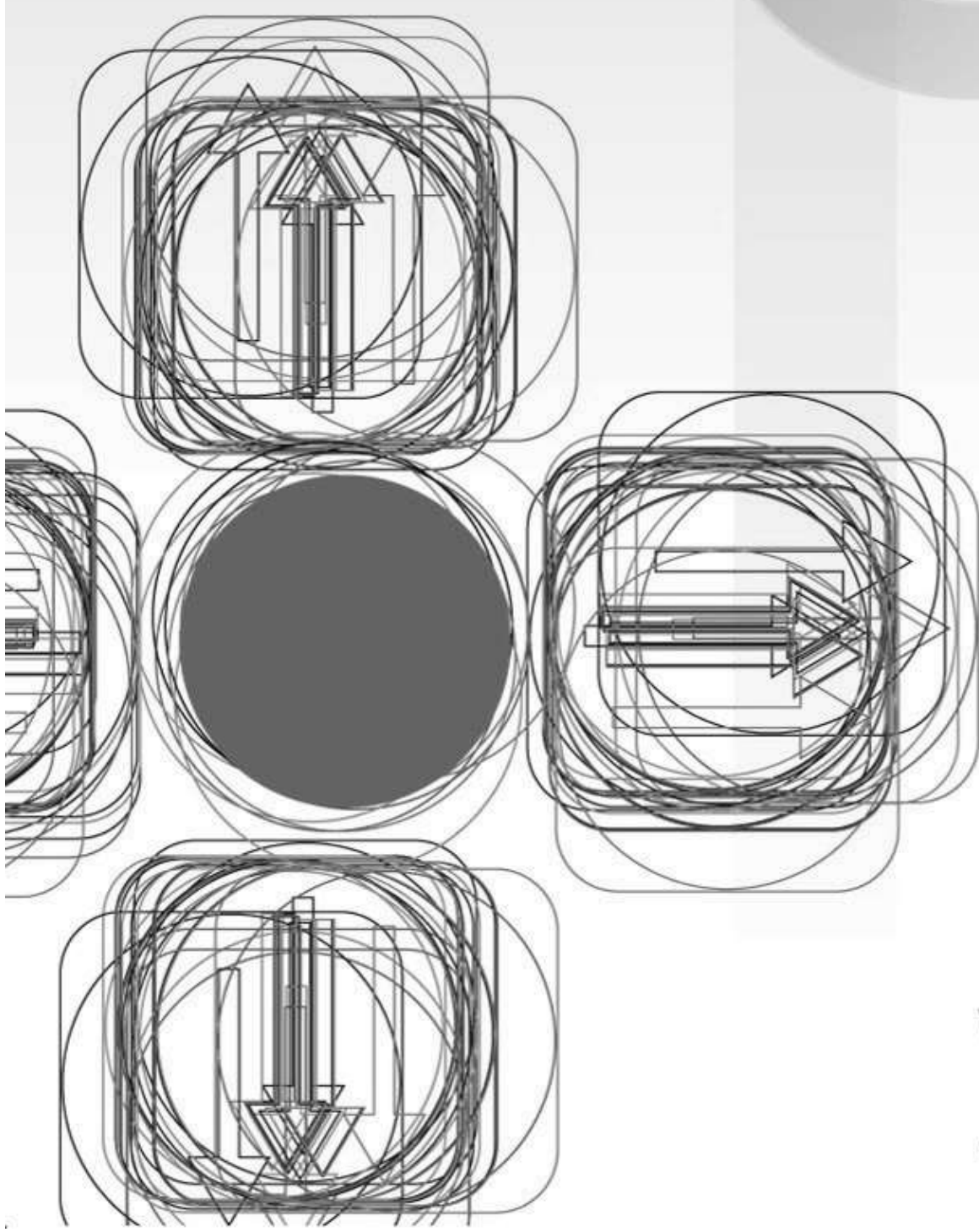

COMPASS

Ένα Εγχειρίδιο Εκπαίδευσης
στα Ανθρώπινα Δικαιώματα
για νέους/νέες

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΝΕΩΝ

Ενδοοικογενειακές Υποθέσεις

«(...) η αστυνομία έρχεται πάντα καθυστερημένα / αν έρθει τελικά...»
Tracy Chapman

Θεματικές ενότητες	Ισότητα των δύο φύλων, Ειρήνη και Βία, Υγεία
Πολυπλοκότητα	Επίπεδο 3
Μέγεθος Ομάδας	6 - 30
Διάρκεια	120 λεπτά
Επισκόπηση της δραστηριότητας	Αυτή η δραστηριότητα εξετάζει την ενδοοικογενειακή βία ως μια από τις πιο κοινές και λιγότερο ορατές μορφές βίας.
Σχετιζόμενα δικαιώματα	<ul style="list-style-type: none"> • Το δικαίωμα στην προστασία από τη βία, από τα βασανιστήρια και από την εξευτελιστική μεταχείριση. • Το δικαίωμα στην ισότητα και στη μη διάκριση. • Το δικαίωμα στην ίση προστασία από τον νόμο / ισονομία (ή στη δικαίη δίκη)
Σκοποί	<ul style="list-style-type: none"> • Να διευρύνει την ενημέρωση σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία και τη γνώση σχετικά με τις παραβιάσεις των δικαιωμάτων των γυναικών. • Να αναπτύξει τις δεξιότητες συζήτησης και ανάλυσης των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. • Να προαγάγει την ενσυναίσθηση και την αυτοπεποίθηση προκειμένου να αποκτήσει κανείς ξεκάθαρη θέση και στάση απέναντι στην ενδοοικογενειακή βία.
Υλικά	<ul style="list-style-type: none"> • Μεγάλα φύλλα χαρτιού ή πίνακας και μαρκαδόροι για τον καταγισμό των ιδεών και για την ομαδική δουλειά. • Επιλέξτε μια ή περισσότερες από τις «Μαρτυρίες εγκλημάτων» που θα βρείτε παρακάτω ή γράψτε δικές σας. Κάνετε αρκετά αντίγραφα για κάθε συμμετέχοντα/ουσα. • Κάνετε αντίγραφα των «οδηγιών για τις συζητήσεις ομάδας» (ένα αντίγραφο ανά μικρή ομάδα).
Προετοιμασία	<ul style="list-style-type: none"> • Συλλέξτε πληροφορίες για τα υφιστάμενα κέντρα και τις οργανώσεις που ενεργοποιούνται στην υποστήριξη θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και βρείτε ποια είναι τα κύρια ζητήματα που απασχολούν την τοπική κοινότητα ή την περιοχή σας. • Εξετάστε προσεκτικά τα ζητήματα πάνω στα οποία επιθυμείτε να εργαστείτε λαμβάνοντας υπόψη την προσωπική εμπειρία των μελών της ομάδας.
Οδηγίες	<ol style="list-style-type: none"> 1. Προετοιμάστε την ομάδα για τη δραστηριότητα συντονίζοντας έναν καταγισμό ιδεών για τις «πιο κοινές μορφές βίας στη γειτονιά». Γράψτε όλα όσα λένε οι συμμετέχοντες/ουσες, αλλά σ' αυτή τη φάση μην αφήσετε να γίνει συζήτηση. Αναρτήστε τα χαρτιά ή τον πίνακα σε μέρος ορατό από όλους (10 λεπτά).

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

ΕΙΡΗΝΗ & ΒΙΑ

ΥΓΕΙΑ

ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΠΕΔΟ 3

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΜΑΔΑΣ

6-30

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

120 ΛΕΠΤΑ

2. Ζητήστε από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να σχηματίσουν μικρές ομάδες των δύο έως έξι ατόμων. Πρέπει να σχηματιστούν τουλάχιστον τρεις ομάδες.
3. Μοιράστε τα αντίγραφα των καρτών «Μαρτυρία εγκλήματος». Υπάρχουν τρεις διαφορετικές κάρτες/υποθέσεις αλλά η ίδια υπόθεση μπορεί να δοθεί σε περισσότερες από μια ομάδες. Επίσης μοιράστε ένα αντίγραφο των «οδηγιών για τις συζητήσεις ομάδας».
4. Δώστε στις ομάδες πέντε λεπτά για να διαβάσουν τις «μαρτυρίες εγκλήματος». Τονίστε ότι οι συζητήσεις τους πρέπει να στραφούν γύρω από αυτές τις μελέτες περίπτωσης. Οι συμμετέχοντες/ουσες πρέπει να έχουν υπόψη τους ότι οι συζητήσεις γι' αυτά τα ζητήματα μπορούν να γίνουν πολύ προσωπικές και ότι κανένας δεν πρέπει να αισθανθεί πίεση να αποκαλύψει περισσότερα απ' όσα θέλει.
5. Δώστε στους/στις συμμετέχοντες/ουσες μια ώρα για την εργασία με την ομάδα τους.
6. Στο τέλος, καλέστε σε ολομέλεια όλες τις ομάδες και προχωρήστε στην αξιολόγηση και στην ανασκόπηση.

Ανασκόπηση και αξιολόγηση

Αρχίστε με μια σύντομη ανασκόπηση του πώς πήγε η δουλειά στις ομάδες. Πόσο ρεαλιστικές ήταν οι εκθέσεις των μαρτύρων εγκλήματος και πόσο σχετικές ήταν οι ερωτήσεις; Εάν οι ομάδες εργάστηκαν με διαφορετικές μελέτες περίπτωσης, αφήστε τις ομάδες να αναστοχαστούν τις αναλύσεις των διαφόρων εγκλημάτων. Κατόπιν κατευθύνετε τη συζήτηση στην κοινωνική πραγματικότητα:

- Πόσο διαδεδομένη είναι η ενδοοικογενειακή βία στην κοινότητά σας και στη χώρα σας γενικά;
- Ποια ανθρώπινα δικαιώματα πλήττει;
- Ποιες είναι οι αιτίες της βίας στο σπίτι;
- Γιατί συμβαίνει να είναι περισσότερες οι περιπτώσεις ανδρών που ασκούν βία εναντίον γυναικών από τις περιπτώσεις γυναικών που ασκούν βία εναντίον ανδρών;
- Πώς μπορεί να σταματήσει η ενδοοικογενειακή βία; Τι μπορεί/πρέπει να γίνει από:
 - τις δημόσιες αρχές;
 - την τοπική κοινότητα;
 - τους συγγενείς;
 - τους φίλους και τους γείτονες;
- Αντιπαραβάλετε τα αποτελέσματα της δουλειάς που έγινε στις ομάδες και τα σημεία που θίχθηκαν στη συζήτηση με τον κατάλογο που είχε προκύψει κατά τον αρχικό καταγισμό ιδεών. Ήταν η ενδοοικογενειακή βία στον κατάλογο; Αν όχι, γιατί;
- Ποιες άλλες μορφές βίας κατά των γυναικών ανέκυψαν κατά τη διάρκεια της συζήτησης; Προσθέστε τις στον κατάλογο.

Ρωτήστε αν κάποιος/α από τους συμμετέχοντες θέλει να επεξεργαστεί περαιτέρω οποιοδήποτε από τα ζητήματα που ανέκυψαν και να ανοίξει τη συζήτηση για το πώς θα μπορούσε να υπάρξει συνέχεια ή να αναληφθεί δράση επί του θέματος από πλευράς των συμμετεχόντων.

Συμβουλές για τους/τις διευκολυντές/τριες

Να λάβετε υπόψη σας θέματα ευαισθησίας και ανωνυμίας/ιδιωτικότητας (κάποιοι/ες συμμετέχοντες/ουσες ενδέχεται να έχουν προσωπική εμπειρία ενδοοικογενειακής βίας ή βίας γενικά στο σπίτι). Καταστήστε σαφές σε όλους ότι κανένας/καμιά δεν πρέπει πιεστεί να αποκαλύψει περισσότερα από όσα θέλει ο/η ίδιος/α. Πρέπει να αισθανθείτε ελεύθεροι/ες να προσαρμόσετε τη δραστηριότητα σύμφωνα με τις ανησυχίες των συμμετεχόντων.

Η δραστηριότητα ονομάζεται «ενδοοικογενειακές υποθέσεις», επειδή οι περισσότερες πράξεις βίας κατά γυναικών γίνονται στο σπίτι ή διαπράττονται από συγγενείς του θύματος. Μια από τις πιο κοινές μορφές βίας στο σπίτι είναι αυτή της σωματικής βίας, και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο επιλέχθηκαν οι συγκεκριμένες «μαρτυρίες εγκλήματος». Οι ιστορίες είναι όλες βασισμένες σε πραγματικές υποθέσεις τόσο όσον αφορά τα θύματα όσο και τα εγκλήματα.

Ημερομηνία κλειδί**25 Νοεμβρίου**

Διεθνής ημέρα για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών

Μπορείτε, αν θέλετε, να αλλάξετε μερικές από τις λεπτομέρειες ή να τις αντικαταστήσετε με άλλες μελέτες περίπτωσης προκειμένου να καταστεί η δραστηριότητα πιο σχετική με την κατάσταση στον τόπο σας και με τα ενδιαφέροντα και τις ανησυχίες των συμμετεχόντων.

Οι απόψεις των ανθρώπων ποικίλλουν ως προς το τι αποτελεί πράξη βίας. Η Διακήρυξη για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών, που υιοθετήθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη στη Γενική τους Συνέλευση το 1993, ορίζει τη βία κατά γυναικών ως «οποιαδήποτε πράξη βίας, που έχει στη βάση της το φύλο και που οδηγεί, ή είναι πιθανό να οδηγήσει, σε φυσική, σεξουαλική ή ψυχολογική βλάβη ή βασανισμό γυναικών, συμπεριλαμβανομένων της απειλής τέλεσης τέτοιων πράξεων, του καταναγκασμού ή της αυθαίρετης στέρησης της ελευθερίας, που ανακύπτουν είτε στη δημόσια είτε στην ιδιωτική ζωή». Καλύπτει μη περιοριστικά τη «φυσική, σεξουαλική και ψυχολογική βία στην οικογένεια, συμπεριλαμβανομένων των ξυλοδαρμών, της σεξουαλικής κακοποίησης κοριτσιών στην οικογένεια, της βίας της σχετιζόμενης με την προίκα, του συζυγικού βιασμού, του γενετήσιου ακρωτηριασμού και άλλων παραδοσιακών πρακτικών επιβλαβών για τις γυναίκες. Η μη συζυγική βία και η βία γενικά αφορούν στην εκμετάλλευση και στη σωματική, σεξουαλική και ψυχολογική βία που ανακύπτουν εντός της ευρύτερης κοινότητας και συμπεριλαμβάνει τον βιασμό, τη σεξουαλική κακοποίηση, τη σεξουαλική παρενόχληση και τον εκφοβισμό στην εργασία, στα εκπαιδευτικά ιδρύματα και αλλού, την εμπορία/σωματεμπορία [trafficking] γυναικών και την εξαναγκαστική πορνεία, τη φυσική, σεξουαλική και ψυχολογική βία που διαπράττεται ή που δεν αναγνωρίζεται από το κράτος, οπουδήποτε κι αν συμβαίνει».

Εάν δε βρίσκετε πληροφορίες για τα κέντρα υποστήριξης στον τόπο σας, υπάρχει μια βάση δεδομένων των σχετικών κέντρων στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφόρησης, στον ιστοχώρο εναντίον της βίας www.wave-network.org.

Οι νεαροί άνδρες και τα αγόρια που συμμετέχουν ενδέχεται να αντιδράσουν έντονα στη δραστηριότητα ή σε μερικές από τις συζητήσεις. Είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό ότι σκοπός της δραστηριότητας δεν είναι να αισθανθούν κάποιοι/οιες ή ειδικότερα τα αγόρια ένοχοι γι' αυτά που άλλοι κάνουν. Είναι, όμως, επίσης σημαντικό, να αναγνωριστεί ή να συζητηθεί η άποψη ότι οι άντρες είναι μέρος ενός καταπιεστικού πατριαρχικού συστήματος και παίζουν έτσι έναν ρόλο σ' αυτό. Σ' αυτό το πλαίσιο μπορεί επίσης να είναι ενδιαφέρον να ερευνηθούν οι συνέπειες που έχει στους άνδρες η βία κατά γυναικών, άμεσα και έμμεσα.

Μπορείτε, αν θέλετε, να τελειώσετε τη συνεδρία με ενός λεπτού σιγή για τα θύματα της βίας στο σπίτι. Είναι ένας δυνατός τρόπος κλεισίματος της δραστηριότητας και ένας τρόπος να προαχθεί η ενσυναίσθηση και η αλληλεγγύη.

Παραλλαγές

Υπάρχουν πολλές μορφές βίας κατά γυναικών (βλ. παρακάτω, μετά από τις «συμπληρωματικές πληροφορίες»). Μπορείτε να προχωρήσετε πέρα από τις δικές σας μελέτες περίπτωσης και να διερευνήσετε οποιαδήποτε άλλη από τις πτυχές του ζητήματος.

Προτάσεις για συνέχεια

Η ομάδα θα μπορούσε να έρθει σε επαφή με την τοπική αστυνομία και να μάθει για το πώς ενεργεί σε περίπτωση καταγγελίας βίας στο σπίτι και κλήσης για βοήθεια. Μια άλλη δυνατότητα είναι να έρθει σε επαφή με κάποια οργάνωση ή με το πλησιέστερο κέντρο βοήθειας γυναικών και να προσκληθεί ένας ομιλητής για να παρουσιάσει γεγονότα και αριθμούς σχετικά με την κατάσταση στην τοπική κοινότητα.

Ένα άλλο θέμα, που αποτελεί ταμπού σε πολλές χώρες, είναι η σεξουαλικότητα -και ειδικότερα η ομοφυλοφιλία. Εάν η ομάδα το επιθυμεί, θα μπορούσε να ερευνησει αυτά τα ζητήματα μέσα από τη δραστηριότητα «ας μιλήσουμε για το σεξ» (σ. 168).

Εναλλακτικά, μπορείτε να συζητήσετε πτυχές του ζητήματος της ισότητας των φύλων μέσα από μια δραστηριότητα που εξετάζει το πώς οι κοινωνικοί και οικονομικοί παράγοντες αυξάνουν ή περιορίζουν μέσω διακρίσεων τις δυνατότητες που έχουν οι γυναίκες να πετύχουν. Στη δραστηριότητα «portraits», στο εκπαιδευτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης «All different all equal», θίγονται μέσω εικόνων τα διαδεδομένα στερεότυπα σχετικά με την ταυτότητα των ατόμων που πετυχαίνουν ή αποτυχαίνουν κοινωνικά.

Αναλαμβάνοντας δράση

Επισκεφθείτε ή επικοινωνήστε με κάποιο Καταφύγιο Γυναικών ή Κέντρο Πληροφόρησης ή με κάποια οργάνωση που εργάζεται για τα δικαιώματα των γυναικών και ανακαλύψτε ποιες είναι οι ανάγκες τους και πώς μπορείτε να βοηθήσετε.

Συμπληρωματικές πληροφορίες

Μια καθολική πρόκληση για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών είναι αναφαίρετα και αδιαίρετα και συνιστούν αναπόσπαστο μέρος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Εν τούτοις, αυτό δε σημαίνει ότι γίνονται και σεβαστά ή ότι τηρούνται πλήρως. Αντίθετα, η βία κατά των γυναικών είναι ένα πρόβλημα τεραστίων διαστάσεων. Οι νέες γυναίκες ιδιαίτερος διατρέχουν υψηλότερο κίνδυνο από τους άνδρες να υποστούν καταπατήσεις θεμελιωδών δικαιωμάτων τους.

Η βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών είναι ένα σημαντικό ζήτημα, τόσο υγείας όσο και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τουλάχιστον το ένα πέμπτο των γυναικών παγκοσμίως έχουν κακοποιηθεί σωματικά ή σεξουαλικά σε κάποια στιγμή της ζωής τους. Πολλές, ανάμεσά τους και έγκυες και νέα κορίτσια, υφίστανται σοβαρές, διαρκείς ή κατ' επανάληψη επιθέσεις.

Παγκοσμίως έχει υπολογιστεί ότι η βία κατά των γυναικών είναι τόσο συχνή αιτία θανάτου και αναπηρίας μεταξύ των γυναικών αναπαραγωγικής ηλικίας όσο ο καρκίνος και αποτελεί συχνότερη αιτία προβλημάτων υγείας από ό,τι τα τροχαία ατυχήματα και η ελονοσία μαζί. Το πρόβλημα με τη βία κατά των νέων γυναικών είναι παγκόσμιο και δεν γνωρίζει σύνορα: Το φαινόμενο της παράνομης εμπορίας και διακίνησης (trafficking) είναι ενδεικτικό. «Δεν υπάρχει ούτε μια χώρα στον κόσμο, όπου οι γυναίκες να μην υφίστανται βία. Δεν υπάρχει ούτε μια πτυχή στη ζωή της γυναίκας, που να μην είναι εκτεθειμένη σε απειλές ή σε πραγματικές πράξεις βίας. Η βία κατά γυναικών δε γνωρίζει κανένα γεωγραφικό σύνορο, κανένα όριο ηλικίας, καμιά διάκριση φυλής, καμιά πολιτισμική διαφορά, και εκδηλώνεται με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους»¹.

Η βία κατά γυναικών είναι σαφώς πολιτική, υπό την έννοια ότι αποτελεί ένα σοβαρό εμπόδιο στην ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών και ότι διαιωνίζει την ανισότητα². Είναι επίσης σαφώς πολιτική, υπό την έννοια ότι αποτελεί σημαντική απειλή για τη δημοκρατία, δεδομένου ότι, όπως δηλώνεται σ' ένα ψήφισμα του Συμβουλίου της Ευρώπης, «η ανισότητα και οι διαφορές μεταξύ γυναικών και ανδρών στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι ασυμβίβαστες με τις αρχές της γνήσιας δημοκρατίας»³.

Βία στον κύκλο της ζωής

Η βία κατά γυναικών σε όλο τον κύκλο της ζωής

Φάση	Τύπος βίας
Προ-γεννητικό στάδιο	Επιλεκτική άμβλωση κοριτσιών. Επιπτώσεις του ξυλοδαρμού κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης στα βρέφη.
Παιδική ηλικία	Παιδοκτονία κοριτσιών, σωματική, σεξουαλική και ψυχολογική κακοποίηση.
Παιδική ηλικία	Γάμος παιδιών, ακρωτηριασμός θηλυκών γεννητικών οργάνων, σωματική, σεξουαλική και ψυχολογική κακοποίηση, αιμομιξία, παιδική πορνεία και πορνογραφία
Εφηβεία και ενηλικίωση	Βία που σχετίζεται με τις προγαμιαίες σχέσεις (π.χ. ρίψη οξέος για την πρόκληση εγκαυμάτων και βιασμός σε ραντεβού). Οικονομικός εξαναγκασμός σε σεξ (λ.χ. μαθήτριες, που αναγκάζονται να κάνουν σεξ για να πληρώσουν τα δίδακτρα), αιμομιξία, σεξουαλική κακοποίηση στον εργασιακό χώρο, βιασμός, σεξουαλικές παρενοχλήσεις, καταναγκαστική πορνεία και πορνογραφία, σωματεμπορία/διακίνηση γυναικών, βία από συναδέλφους, συζυγικός βιασμός, κακοποίηση που σχετίζεται με την προίκα, ανθρωποκτονία από τον σύντροφο, ψυχολογική κακοποίηση, κακοποίηση γυναικών με αναπηρίες, εξαναγκασμένη εγκυμοσύνη.
Ηλικιωμένοι	Εξαναγκασμός σε "αυτοκτονία" ή ανθρωποκτονία χηρών για οικονομικούς λόγους, σεξουαλική, σωματική και ψυχολογική κακοποίηση.

Πηγή: Πληροφοριακό Υλικό για τη Βία κατά Γυναικών - Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, 1997

Πρόσθετες παραπομπές στο διαδίκτυο: *Μερικοί αριθμοί για το μέγεθος του προβλήματος*

Η ιστοσελίδα στο Δίκτυο των Γυναικών της Ευρώπης Ενάντια Στη Βία (Women Against Violence in Europe Network): www.wave-network.org.

Το Λόμπι των Ευρωπαϊκών Γυναικών (The European Women's Lobby): www.womenlobby.org, απ' όπου μπορείτε να παραγγείλετε την έκθεση που παρουσιάζει τα κρυμμένα στοιχεία όσον αφορά τη βία στο σπίτι στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Εκστρατεία Λευκής Κορδέλας είναι "η σημαντικότερη προσπάθεια από πλευράς ανδρών να σταματήσει η βία ανδρών ενάντια στις γυναίκες". www.whiteribbon.ca.

Το EuroPRO-Fem, European Pro-feminist Men's Network (Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανδρών Υπέρ του Φεμινισμού) είναι ένα δίκτυο οργανώσεων και προγραμμάτων από άνδρες που ασχολούνται με την ανδρική κυριαρχία, τη βία και την καταπίεση των γυναικών. www.europrofem.org.

Πολλές από τις στατιστικές έχουν αντληθεί από την σεμιναριακή έκθεση "Βία Κατά Νέων Γυναικών Στην Ευρώπη", της Ingrid Ramberg, Συμβούλιο της Ευρώπης, 2001 – διαθέσιμο στη διεύθυνση www.coe.int/hre.

Οι αριθμοί για τη βία κατά γυναικών, και συγκεκριμένα για την ενδοοικογενειακή, πιθανόν να εκπλήσσουν, καθώς παρουσιάζουν την έκταση και την καθολικότητα του προβλήματος όπως και τη σχετική αορατότητά του. Κάθε ημέρα στην Ευρώπη μια γυναίκα στις πέντε πέφτει θύμα βίας. Περισσότερες γυναίκες στην Ευρώπη πεθαίνουν ή τραυματίζονται σοβαρά κάθε χρόνο λόγω της βίας στο σπίτι απ' ό,τι λόγω του καρκίνου ή των τροχαίων ατυχημάτων⁴. Κάθε χρόνο 14.500 Ρωσίδες βρίσκουν τον θάνατο λόγω ενδοοικογενειακής βίας⁵.

Μια μελέτη, που πραγματοποιήθηκε από το Λόμπι των Ευρωπαϊκών Γυναικών το 1999 για την ενδοοικογενειακή βία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συνήγαγε το συμπέρασμα ότι 1 στις 4 γυναίκες στην ΕΕ υφίσταται κάποια μορφή βίας από κάποιο σύντροφό της. Το 95% όλων των πράξεων βίας πραγματοποιούνται μέσα στο σπίτι. Μια φινλανδική μελέτη (1998) έδειξε ότι το 52% των ενήλικων γυναικών είχαν πέσει θύματα βίας ή σωματικών ή σεξουαλικών απειλών από την ηλικία των 15 και, για το 20%, αυτό είχε συμβεί μέσα στο προηγούμενο έτος. Μια πορτογαλική μελέτη (1997) αποκάλυψε ότι το 53,3% των γυναικών που ζουν στα προάστια των μεγάλων πόλεων, το 55,4% των γυναικών που ζουν στις πόλεις και το 37,9% των γυναικών που ζουν στην επαρχία είχαν υποστεί βία. Το 43% των πράξεων της βίας είχαν διαπραχτεί μέσα στην οικογένεια. Μια βελγική μελέτη (1998) έδειξε ότι το 68% των γυναικών είχαν πέσει θύματα σωματικής ή/και σεξουαλικής βίας⁶.

Βία στο σπίτι

Η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών δεν είναι κάτι που συμβαίνει μόνο σε καιρό πολέμου. Συμβαίνει πρώτα απ' όλα στο σπίτι. Η «ιδιωτική φύση» αυτής της βίας είναι ακριβώς αυτό που ανέκαθεν και ακόμα και σήμερα καθιστά την επέμβαση και τη δράση τόσο δύσκολες⁷.

Η έρευνα συστηματικά καταδεικνύει ότι οι γυναίκες είναι πιθανότερο να τραυματιστούν, να βιαστούν ή να δολοφονηθούν από σύντροφό τους απ' ό,τι από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο⁸. Η βία στο σπίτι έχει επιπτώσεις όχι μόνο στη γυναίκα αλλά και στα παιδιά, με ιδιαίτερα υψηλή συχνότητα μεταξύ των κοριτσιών και των νέων γυναικών.

Η αναφορά των σιωπηλών μαρτύρων

Αφορμή γι' αυτήν τη δραστηριότητα αποτέλεσε μια έκθεση για τη βία στο σπίτι και τις δολοφονίες των γυναικών, η οποία παρουσιάστηκε στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Νεολαίας στη Βουδαπέστη (European Youth Centre Budapest) από τη NANE Women's Rights Association (Ένωση για τα Δικαιώματα των Γυναικών (Βουδαπέστη, Ουγγαρία) και συμπεριελάμβανε τις ιστορίες της Eszter και της Kati. Αυτή η έκθεση είχε ως στόχο να βελτιώσει την πληροφόρηση του κοινού για τις διαστάσεις και τη σοβαρότητα της βίας και των δολοφονιών στο σπίτι, με την αφήγηση των ιστοριών δολοφονημένων γυναικών, των «σιωπηλών μαρτύρων».

Οι «σιωπηλοί μάρτυρες» δημιουργήθηκαν στη Μινεσότα των ΗΠΑ, όπου πέτυχαν να επεκτείνουν τη δράση τους σε εθνικό επίπεδο και είναι μέρος μιας κίνησης που θέλει, μέχρι το 2010, να βάλει τέλος στους φόνους που διαπράττονται εντός του σπιτιού οργανώνοντας αναφορές σιωπηλών μαρτύρων, έναν πολύ πρακτικό και αποτελεσματικό τρόπο καταπολέμησης της βίας στο σπίτι στο πλαίσιο της κοινότητας, της πόλης ή της ευρύτερης περιοχής. Υπάρχουν βιβλία για το πώς μπορεί να οργανωθεί μια τέτοια αναφορά, ανάμεσά τους και ένα βιβλίο με τον τίτλο «Results» («Αποτελέσματα»), που αναφέρεται στα πρώτα χρόνια της εκστρατείας στις ΗΠΑ και απαριθμεί ιστορίες που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως παραδείγματα. Η διεύθυνση στο διαδίκτυο είναι www.silentwitness.net, όπου φιλοξενείται κι ένας μεγάλος κατάλογος διεθνών επαφών γι' αυτού του είδους τις εκδηλώσεις.

Σημείωση: Οι περιπτώσεις της Kati και της Eszter αναφέρονται από τη Morvai Krisztina in Terror a családban - A feleségbántalmazás és a jog (Τρόμος στην Οικογένεια – Ο Ξυλοδαρμός της Συζύγου και ο Νόμος), Kossuth Kiadó, Βουδαπέστη 1998.

.....

¹ European Women's Lobby - Λόμπι των Ευρωπαϊκών Γυναικών.

² Πληροφοριακό Υλικό για τη Βία κατά Γυναικών - Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, 1997 (www.who.int).

³ Ενημερωτικό δελτίο. "Βία κατά γυναικών. Δράση που αναλαμβάνεται από το Συμβούλιο της Ευρώπης". Τμήμα Ισότητας μεταξύ Γυναικών και Ανδρών, Γενική Διεύθυνση ΙΙ, Συμβούλιο της Ευρώπης, 2001.

⁴ Ψήφισμα 1216 (2000) Δράση για συνέχεια στην 4η Παγκόσμια Διάσκεψη για τις Γυναίκες των Ηνωμένων Εθνών (Πεκίνο 1995). Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης.

⁵ Σύσταση 1450 (2000) Βία Κατά Γυναικών στην Ευρώπη. Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης.

⁶ Η Έκθεση της UNICEF σχετικά με τις Γυναίκες σε Χώρες Σε Μετάβαση (Women in Countries in Transition), Σεπτέμβριος 1999.

⁷ Λόμπι των Ευρωπαϊκών γυναικών.

⁸ Σταματώντας τη Βία στο Σπίτι: Ενέργειες και μέτρα. Πρακτικά του Φόρουμ του Βουκουρεστίου (Ρουμανία), 26-28 Νοεμβρίου 1998. Οργανωτική επιτροπή για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών. (EG/BUC (99) 1). Συμβούλιο της Ευρώπης 2000, σελ. 13.

Φυλλάδια

Μαρτυρία εγκλήματος, αναφορά 1η

Eszter

Τον Νοέμβριο του 1995, ο σύζυγος της Eszter έφθασε στο σπίτι ελαφρώς μεθυσμένος. Ανακάλυψε ότι η Eszter και η κόρη της είχαν πάει επίσκεψη σε μια γειτόνισσα. Τις διέταξε να έρθουν αμέσως στο σπίτι.

Όταν μπήκαν μέσα, κλείδωσε την πόρτα και είπε στην κόρη τους: «Τώρα θα πω δυο λογάκια με τη μάνα σου». Έβγαλε ένα τσεκούρι, μια σκούπα κι ένα μαχαίρι. Άρχισε μια φιλονικία με τη σύζυγό του κατηγορώντας την για το ότι δεν είχε κάνει καμιά οικιακή δουλειά, δεν είχε πλύνει, δεν είχε μαγειρέψει κ.λπ. Όλο αυτό το διάστημα συνεχώς τη χτυπούσε στο κεφάλι και στο πρόσωπό της με τα χέρια. Της ξερίζωσε τούφες από τα μαλλιά και την κλωτσούσε με τις μπότες του. Κατόπιν, την έγδυσε από τη μέση και πάνω και την έριξε στο κρεβάτι με την πρόθεση να συνεχίσει να τη χτυπάει.

Όλα αυτά διαδραματίστηκαν μπροστά στην οχτάχρονη κόρη τους που τον ικέτευσε να σταματήσει. Σταμάτησε. Έριξε την Eszter από το κρεβάτι και κοιμήθηκε. Η Eszter πέθανε την ίδια νύχτα.

Μαρτυρία εγκλήματος, αναφορά 2η

H Kati

Η Kati προσπάθησε να ξεφύγει από τον αρραβωνιαστικό της που την κακοποιούσε όλο και περισσότερο. Βρήκε ένα διαμέρισμα για να νοικιάσει σε μίαν άλλη πόλη αλλά αυτός συνέχισε να της τηλεφωνεί και να την παρενοχλεί. Η συναισθηματική κατάσταση της Kati άρχισε να επιδεινώνεται.

Μια μέρα, ο αρραβωνιαστικός της πήγε να την πάρει μετά από την δουλειά της για να την κάνει να επιστρέψει σ' αυτόν. Την οδήγησε σ' ένα κοντινό δάσος, όπου προσπάθησε να τη στραγγάλισι με το πουλόβερ της. Την επόμενη μέρα η Kati είπε στους συναδέλφους της στη δουλειά πως φοβόταν ότι μια ημέρα θα την στραγγάλιζε και θα τη σκότωνε.

Τέσσερις ημέρες αργότερα ο αρραβωνιαστικός της ήπιε μερικά ποτά. Για άλλη μια φορά την περίμενε έξω από τη δουλειά της και, μόλις βγήκε, άρχισε να τη χτυπάει. Το βράδυ, αποφάσισε ότι πρέπει να επισκεφτούν κάποιους συγγενείς. Στη διαδρομή σταμάτησαν αρκετές φορές. Η Kati βλέποντας σε ποια κατάσταση ήταν ο αρραβωνιαστικός της συμφώνησε να κάνει σεξ μαζί του αλλά ήταν πάρα πολύ πιωμένος.

Η Kati είπε στον αρραβωνιαστικό της ότι δεν ενδιαφερόταν γι' αυτόν πλέον. Αυτό τον εξόργισε. Άρπαξε μια μακριά δερμάτινη ζώνη και τη στραγγάλισε.

Έσυρε έπειτα το νεκρό σώμα της σε μια τάφο και την κάλυψε με κλαδιά δέντρων.

Μαρτυρία εγκλήματος, αναφορά 3η

H Z.

Η Ζ. είναι μια γυναίκα που ζει στη γειτονιά σας, είναι παντρεμένη και έχει δύο μικρά παιδιά. Μερικές φορές ο σύζυγός της τη χτυπάει, συνήθως με τα χέρια και τις γροθιές του. Εντούτοις, πρόσφατα κατέληξε να τη χτυπάει με μια ζώνη κι ένα σκουπόξυλο. Δύο μήνες πριν έσπασε ένα μπουκαλί στο κεφάλι της. Η Ζ. θέλει να φύγει από το σπίτι αλλά ο σύζυγός της απειλεί να τη σκοτώσει «ακόμη κι αν το σκεφτεί». Έχει δύο μικρούς γιους να μεγαλώσει και τρομάζει στην προοπτική να τους εγκαταλείψει. Χθες ανέφερε στο τοπικό νοσοκομείο ότι το σπασίμο στη μύτη και οι μώλωπες προκλήθηκαν από πτώση της στη σκάλα.

Οδηγίες για ομαδική συζήτηση

I Η ανάλυση του εγκλήματος (20 λεπτά)

1. Τι σκέφτεστε για το έγκλημα όπως αναφέρεται;
2. Πού μπορεί ένα τέτοιο έγκλημα να έχει συμβεί; Θα μπορούσε να συμβεί στη γειτονιά σας;
3. Γιατί συνέβη το έγκλημα;
4. Υπάρχει κάτι που θα μπορούσε να δικαιολογήσει ένα τέτοιο έγκλημα;
5. Πώς θα μπορούσε το θύμα να έχει υπερασπιστεί τον εαυτό της;

II - Μεταφορά στην κοινωνική πραγματικότητα (40 λεπτά)

1. Ξέρετε ή έχετε ακούσει για οποιεσδήποτε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας πρόσφατα;
2. Ποιες μορφές έχει η ενδοοικογενειακή βία στην κοινωνία μας;
3. Τι μπορούν τα θύματα να κάνουν, εάν χρειάζονται βοήθεια;
4. Θα έπρεπε η αστυνομία να επεμβαίνει όταν ενημερώνεται για βία ή θα έπρεπε μια τέτοια επέμβαση να θεωρηθεί ως παρέμβαση στις οικογενειακές υποθέσεις και θα έπρεπε «να αφήσουν τον χρόνο να γιατρέψει τις πληγές»;
5. Τι δύναμη έχει η γυναίκα σε τέτοιες καταστάσεις; Τι δύναμη έχει ο άντρας;
6. Γνωρίζετε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας, όπου το θύμα είναι ο άντρας;
7. Πώς μπορεί η ενδοοικογενειακή βία να προληφθεί ή να σταματήσει;
8. Τι θα μπορούσαν/θα έπρεπε να κάνουν:
 - α. οι δημόσιες αρχές;
 - β. η τοπική κοινότητα;
 - γ. οι εμπλεκόμενοι άνθρωποι;
 - δ. οι φίλοι και οι γείτονες;